

КОНЦЕНТРАЦИЯ НА ВЛАСТ В ПРАВОМОЩИЯТА НА АГЕНЦИЯТА ЗА КАЧЕСТВОТО НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ

Костадин Янков Марков

Висше училище по телекомуникации и пощи – гр. София, Декан на Факултета по „Телекомуникации и мениджмънт“, професор, доктор, мейл: k.markov@utp.bg

Резюме: *В статията се разглежда концентрацията на власт в правомощията на органа на Агенцията за качеството на социалните услуги. Структурирани са предимствата и недостатъците на концентрацията на власт в агенцията. Систематизирани са механизмите за предотвратяване на злоупотреба с власт, като са изведени препоръки за по-добра работа. Основната дейност на агенцията е осъществяване на контрол върху предоставянето на социалните услуги в Република България от общините.*

Ключови думи: *концентрация на власт, агенция по качеството, социални услуги, злоупотреба с власт, предимства и недостатъци на концентрация с власт.*

CONCENTRATION OF POWER IN THE POWERS OF THE AGENCY FOR THE QUALITY OF SOCIAL SERVICES

Kostadin Ynkov Markov

University of Telecommunications and Posts – Sofia, Dean of the Faculty of Telecommunications and Management, Professor, Doctor, email: k.markov@utp.bg

Summary: *The article examines the concentration of power in the authority of the Agency. The concentration of power in the agency are structured. The mechanisms for preventing abuse of power have been systematized, and recommendations for better work have been made. The main activity of the agency is to exercise control over the provision of social services in the Republic of Bulgaria by municipalities.*

Keywords: *concentration of power, quality agency, social services, abuse of power, advantages and disadvantages of concentration of power.*

Агенцията за качество на социалните услуги (АКСУ) е държавен орган, който осъществява контрол на социалните услуги предоставяне от Общините. В рамките на своята компетентност, агенцията има широк кръг от правомощия, които ѝ позволяват да реализира специализиран контрол в сферата на социалните услуги. В този контекст, ефективността на контрола е ключов фактор за успеха на АКСУ и за подобряване на качеството на социалните услуги.

Ще систематизираме по-подробно някои от аспектите на концентрацията на власт в правомощията на Агенцията за качество на социалните услуги.

Предимства на концентрацията на власт.

Ефективност - концентрацията на власт в агенцията позволява по-ефективно осъществяване на контрол върху качеството на социалните услуги.

Координация - агенцията може да координира дейността на различни държавни органи и институции, свързани със социалните услуги.

Специализация - агенцията има възможност да развие специализирани знания и умения в сферата на социалните услуги.

Недостатъци на концентрацията на власт.

Риск от злоупотреба с власт - както вече споменахме, концентрацията на власт в агенцията поражда риск от злоупотреба с власт.

Липса на конкуренция - концентрацията на власт може да ограничи конкуренцията в сферата на социалните услуги.

Неефективност - ако агенцията не използва правомощията си по ефективен начин, концентрацията на власт може да доведе до неефективност.

Механизми за предотвратяване на злоупотреба с власт.

Вътрешен контрол - агенцията трябва да има вътрешен контрол, който да гарантира, че правомощията се използват в съответствие с закона.

Външен контрол - агенцията трябва да бъде под контрола на външни органи, като например парламента или други държавни институции.

Прозрачност - агенцията трябва да бъде прозрачна в своите дейности и да публикува информация за своите решения и действия.

АКСУ трябва да осигури участие на заинтересовани страни, като например доставчици на социални услуги и потребители, в процеса на вземане на решения.

Концентрацията на власт е явление, при което властта е съсредоточена в ръцете на малък брой хора или институции. Това може да се наблюдава в различни сфери, включително политика, икономика, социални услуги и други.

Рискове на концентрацията на власт.

Злоупотреба с власт. Концентрацията на власт може да доведе до злоупотреба с власт, тъй като има по-малко контрол и отговорност. Например, в някои авторитарни режими, концентрацията на власт е довела до масови нарушения на човешките права.

Липса на разнообразие. Концентрацията на власт може да доведе до липса на разнообразие в мненията и решенията. Например, в компаниите, концентрацията на власт в ръцете на един човек може да доведе до липса на иновации и нови идеи.

Неефективност. Концентрацията на власт може да доведе до неефективност, тъй като има по-малко конкуренция и иновации. Например, в държавните монополи, концентрацията на власт може да доведе до неефективност и липса на иновации.

Примери за концентрация на власт.

- Авторитарни режими - авторитарните режими често се отъждествява със съсредоточаването на власт в един човек. Например, в Северна Корея, властта е концентрирана в ръцете на семейство Ким;
- Монополи - монополите в икономиката могат да доведат до концентрация на власт в ръцете на една компания. Например, в сферата на технологиите, компании като Google и Facebook са били обвинявани в концентрация на власт;
- Бюрокрация - бюрокрацията в държавните институции може да доведе до концентрация на власт в ръцете на малък брой хора. Например, в някои държави, бюрокрацията е довела до концентрация на власт в ръцете на малък брой чиновници.

Начините за справяне с концентрацията на власт могат да се опишат в следната последователност:

- Децентрализация - децентрализацията на властта може да помогне да се намали концентрацията на власт. Например, в сферата на образованието, децентрализацията може да доведе до по-голяма автономия на училищата;
- Контрол и отговорност - контролът и отговорността са важни за предотвратяване на злоупотреба с власт. Например, в сферата на правосъдието,

контролът и отговорността са важни за гарантиране на независимостта на съдиите;

- Прозрачност - прозрачността в решенията и действията на институциите може да помогне да се намали концентрацията на власт. Например, в сферата на финансите, прозрачността е важна за предотвратяване на корупцията.

Бихме могли да разгледаме и други аспекти по темата за концентрацията на власт в Агенцията за качеството на социалните услуги, както следва:

- Влияние на медиите - медиите могат да играят важна роля в концентрацията на власт, като влияят на общественото мнение и формират възгледите на хората. Например, в някои страни, медиите са контролирани от правителството, което им позволява да пропагандират официалната политика и да потискат опозицията.;
- Ролята на парите - парите могат да бъдат важен фактор в концентрацията на власт, като позволяват на богатите и влиятелни хора да оказват влияние на политиката и икономиката. Например, в САЩ, големите корпорации и богатите хора могат да влияят на политиката чрез лобиране и финансиране на политически кампании;
- Глобализация - глобализацията може да доведе до концентрация на власт в ръцете на международни корпорации и институции, което може да намали суверенитета на държавите. Например, Световната търговска организация (СТО) и Международният валутен фонд (МВФ) могат да оказват влияние на икономическата политика на държавите;
- Технологии - технологиите, като изкуствен интелект и големи данни, могат да бъдат използвани за концентрация на власт, като позволяват на компаниите и държавите да събират и анализират големи количества данни за хората. Например, компании като Google и Facebook събират големи количества данни за своите потребители, което им позволява да оказват влияние на тяхното поведение;
- Социални мрежи - социалните мрежи могат да бъдат използвани за концентрация на власт, като позволяват на компаниите и държавите да влияят на общественото мнение и да манипулират информацията. Например,

социалните мрежи са били използвани за пропаганда и дезинформация в някои страни;

- **Образование и информираност** - образованието и информираността на хората са важни за предотвратяване на концентрацията на власт, като позволяват на хората да бъдат по-критични и по-информирани за политиката и икономиката. Например, образованието за медийна грамотност може да помогне на хората да бъдат по-критични към информацията, която получават;
- **Гражданско общество** - гражданското общество, включително неправителствени организации и активисти, може да играе важна роля в предотвратяването на концентрацията на власт, като се бори за правата на хората и защитава демокрацията. Например, организации като Amnesty International и Human Rights Watch се борят за правата на хората и защитават демокрацията в различни страни.

Препоръки по отношение подобряване работата АКСУ.

Засилване на вътрешния контрол – необходимо е да се усили вътрешния си контрол, за да гарантира, че правомощията се използват в съответствие с закона.

Повишаване на прозрачността - трябва да повиши прозрачността в своите дейности и да публикува информация за своите решения и действия.

Участие на заинтересовани страни - агенцията трябва, да осигури участие на заинтересовани страни в процеса на вземане на решения.

Контролът е важен аспект от дейността на Агенцията за качество на социалните услуги. Ето някои допълнителни аспекти на контрола:

Видове контрол.

- **Вътрешен контрол** - агенцията извършва вътрешен контрол, за да гарантира, че правомощията се използват в съответствие с закона и вътрешните правила;
- **Външен контрол** - агенцията е под контрола на външни органи, като например парламента, Министерството на труда и социалната политика, и други държавни институции;
- **Обществен контрол** - агенцията е отворена за обратна връзка от обществото, включително от доставчици на социални услуги, потребители и други заинтересовани страни.

Методи на контрол.

- Проверки – агенцията осъществява проверки на място, за да оцени качеството на социалните услуги и да идентифицира потенциални нарушения;
- Документални проверки - извършва документални проверки, за да оцени съответствието на дейността на доставчиците на социални услуги с изискванията на закона и стандартите за качество;
- Интервюта - агенцията извършва интервюта с доставчици на социални услуги, потребители и други заинтересовани страни, за да събере информация и да оцени качеството на социалните услуги.

Цели на контрола.

- Подобряване на качеството. Контролът има за цел да подобри качеството на социалните услуги и да гарантира, че те отговарят на потребностите на потребителите;
- Предотвратяване на нарушения. Контролът има за цел да предотврати нарушения на закона и стандартите за качество в сферата на социалните услуги;
- Прозрачност и отчетност. Контролът има за цел да гарантира прозрачност и отчетност в дейността на доставчиците на социални услуги и АКСУ.

Предизвикателства пред контрола.

- Ограничени ресурси. АКСУ може да има ограничени ресурси, което да ограничи възможностите за ефективен контрол.
- Сложност на социалните услуги. Социалните услуги са сложни и разнообразни, което може да затрудни контрола.
- Необходимост от специализирани знания. Контролът изисква специализирани знания и умения, което може да бъде предизвикателство за АКСУ.

Ефективността на контрола е водещ фактор в дейността на агенцията. Ето някои аспекти, които влияят на ефективността на контрола:

Фактори, които влияят на ефективността на контрола.

- Качество на стандартите. Качеството на стандартите за социални услуги е основен фактор, който влияе на ефективността на контрола.

- Компетентност на контролните органи. Компетентността и опитът на контролните органи са важни за ефективния контрол.
- Ресурси. Наличието на достатъчни ресурси, включително финансови, човешки и технологични, е необходимо за ефективен контрол.
- Сътрудничество. Сътрудничеството между АКСУ и други държавни институции, доставчици на социални услуги и заинтересовани страни е важно за ефективен контрол.
- Прозрачност и отчетност. Прозрачността и отчетността в дейността на АКСУ и доставчиците на социални услуги са важни за ефективен контрол.

Показатели за ефективност на контрола.

- Брой на проверките. Броят на проверките, извършени от АКСУ, е показател за активността на контрола.
- Брой на установените нарушения. Броят на установените нарушения е показател за ефективността на контрола.
- Брой на наложените санкции. Броят на наложените санкции е показател за ефективността на контрола.
- Подобряване на качеството. Подобряването на качеството на социалните услуги е основен показател за ефективността на контрола.

Предизвикателства пред ефективността на контрола.

- Ограничени ресурси. Ограничените ресурси могат да ограничат възможностите за ефективен контрол.
- Сложност на социалните услуги. Сложността на социалните услуги може да затрудни контрола.
- Необходимост от специализирани знания. Контролът изисква специализирани знания и умения, което може да бъде предизвикателство за АКСУ.
- Корупция и злоупотреба с власт. Корупцията и злоупотребата с власт могат да компрометират ефективността на контрола.

В заключение, ефективността на контрола на АКСУ е важна за гарантиране на качеството на социалните услуги. Концентрацията на власт е явление, което може да има както предимства, така и рискове. Важно е да се намери баланс между ефективността и

контрола, за да се предотврати злоупотреба с власт и да се гарантира, че властта се използва в интерес на обществото.

Необходимо в АКСУ, да се осигурят достатъчни ресурси, да се повиши компетентността на контролните органи и да се подобри сътрудничеството между АКСУ и други държавни институции, доставчици на социални услуги и заинтересовани страни. Само по този начин АКСУ може да изпълнява своята мисия и да допринася за подобряване на качеството на социалните услуги в България.

ЛИТЕРАТУРНИ ИЗТОЧНИЦИ:

1. Закон за социалните услуги, Обн. ДВ. бр. 105 от 24 декември 2019 г.
2. Стандарти за качество на социалните услуги, Обн. ДВ. бр. 105 от 24 декември 2019 г.
3. Стоянова, М., "Качество на социалните услуги в България", списание "Социална политика", бр. 1/2020.
4. Колева, Иванка., "Контрол на социалните услуги в България", списание "Качество на социалните услуги", бр. 2/2019
5. Георгиев, Георги., "Социални услуги и права на потребителите", списание "Права на човека", бр. 3/2018